

Vergaderjaar 2020–2021

35 123

Machtiging tot oprichting van de Nederlandse financierings- en ontwikkelingsinstelling Invest-NL (Machtigingswet oprichting Invest-NL)

Q

BRIEF VAN DE MINISTER VAN ECONOMISCHE ZAKEN EN KLIMAAT

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 29 juni 2021

Hierbij bied ik u mede namens de Staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat de voortgangsrapportage 2020 van Invest-NL aan.

Start Invest-NL

In 2020 heeft Invest-NL een start kunnen maken met de inrichting van haar ontwikkel- en investeringsactiviteiten gericht op ondernemingen in transitiedomeinen en in de doorgroei van mkb en start- en scale-ups. Binnen de kaders van de wet en de aanvullende overeenkomst, heeft Invest-NL haar eigen strategie geformuleerd waarbij vanaf de start prioriteit is gegeven aan de klimaat- en energietransitie, circulaire economie en het financieren van jonge, snelgroeiende en innovatieve bedrijven (scale-ups).

In de aanvullende overeenkomst die de Staat met Invest-NL heeft afgesloten is afgesproken dat Invest-NL na afloop van elk boekjaar een voortgangsrapportage opstelt die inzicht biedt in de mate waarin de activiteiten van Invest-NL vallen binnen de afgesproken doeleinden en investeringsdomeinen, en voldoen aan de beoogde resultaten die met Invest-NL zijn afgesproken. Tijdens de wetsbehandeling van de machtigingswet voor de oprichting van Invest-NL is toegezegd dat u deze jaarlijks ontvangt.¹

Met deze brief bied ik uw Kamer deze voortgangsrapportage² aan. Deze rapportage bouwt voort op het jaarverslag over 2020 dat Invest-NL zelf op 1 juni jl. heeft gepubliceerd. Het jaarverslag van Invest-NL is gelijktijdig met het Jaarverslag Beheer Staatsdeelnemingen 2020 door de Minister van Financiën aan het parlement aangeboden.

¹ Kamerstuk 35 123, nr. D.

² Bijlage ter inzage gelegd bij Directie Inhoud.

Voortgang werkzaamheden Invest-NL

Invest-NL heeft een ontwikkelings- en een investeringstak. De ontwikkelingsstak (Business Development) heeft als doel om proposities te begeleiden, marktonderzoek te doen en financieringsinstrumenten te ontwikkelen. De investeringstak (Capital) verstrekt daadwerkelijk financieringen aan individuele bedrijven of investeringsfondsen. Hieronder wordt per tak op de activiteiten en resultaten ingegaan.

i. Investeringsactiviteiten

De investeringstak van Invest-NL heeft als doel het direct en indirect investeren in en financieren van ondernemingen. De vraag uit de markt voor financiering door Invest-NL is in 2020 hoog gebleken. In 2020 heeft de instelling 422 investeringsaanvragen ontvangen en is er voor € 241 miljoen aan financieringen gecommiteerd, verspreid over diverse investeringsdomeinen en ook met een variëteit aan zowel directe als indirecte investeringen (zie tabel 1 voor een overzicht van de investeringen). Waar mogelijk en verantwoord is doorverwezen naar andere instanties wanneer een investeringsvraag niet kon worden gehonoreerd. Vrijwel alle investeringsaanvragen hebben betrekking op het mkb of op fondsen die zijn gericht op mkb-financiering.

Tabel 1 – Portefeuille Invest-NL ultimo 2020

Investing	Instrument	Investeringsdomein	Omschrijving	Uitgekeerd bedrag	Gecommiteerd bedrag
EclecticiQ	Aandelenbelang	Cybersecurity	Ontwikkeling van cyber threat intelligence technologie	€ 4.000.000	€ 4.000.000
Nearfield Instruments	Aandelenbelang	High tech	Ontwikkeling van chip metrologie	€ 3.500.000	€ 3.500.000
Vicentra	Converteerbare lening	Life-sciences & health	Ontwikkeling van een innovatieve insuline-pomp	€ 2.800.000	€ 4.000.000
Duurzaam MKB Fonds	Lening	Fondsen voor MKB financiering	Private debt fonds voor het duurzame MKB	€ 100.000	€ 5.000.000
Co-Investment vehicle	Fondsmandaat	Doorgroei start & scale ups	Faciliteit voor het overbruggen van de «valley of death»	€ 15.000.000	€ 50.000.000
Protix	Converteerbare lening	Agrotechniek	Ontwikkeling van plantaardig diervoeding	–	€ 7.500.000
Dutch Future Fund	Fondsmandaat	Dorgroei start- en scale ups	Faciliteit voor het versterken van het venture capital ecosysteem	–	€ 150.000.000
ETFF-garanties ¹	Garanties	Duurzaamheid	Faciliteit voor energiebesparings-projecten	–	€ 10.300.000
EIF-aandelen belang	Aandelenbelang			€ 2.211.190	€ 6.211.190
				€ 27.611.190	€ 240.511.190

¹ Betreft 2 investeringen.

Met de investeringen van Invest-NL is, op basis van de uitkeringen in 2020, € 58 miljoen aan kapitaal van andere investeerders gemobiliseerd (*crowding in*). Naar verwachting zal dit bedrag nog aanzienlijk toenemen als ook de gecommiteerde financieringen tot uitkering komen. Het

kabinet vindt het van belang dat Invest-NL in zijn werkzaamheden additioneel aan de markt opereert en daarbij bewerkstelligt dat andere private partijen (mee)investeren. Het voordeel van deze werkwijze is dat financiering door Invest-NL complementair is aan het bestaande aanbod op de markt.

Dit is tegelijkertijd ook één van de belangrijkste redenen waarom Invest-NL een groot deel van de financieringsaanvragen niet heeft kunnen honoreren. Als de markt zelf kan financieren, is er geen rol voor Invest-NL en wordt er doorverwezen naar andere (markt)partijen. Daarnaast moet sprake zijn van een in principe renderende investering die past bij de gekozen investeringsfocus en gebieden waarin Invest-NL voldoende expertise opgebouwd heeft. Ook dat maakt dat niet alle aanvragen in het afgelopen jaar gehonoreerd konden worden door Invest-NL.

Invest-NL geeft aan dat de investeringskennis en het aantal investeringen in 2021 verder worden uitgebouwd. Naar huidig inzicht verwacht de organisatie de € 1,7 miljard investeringskapitaal over een periode van 5 tot 7 jaar in te zetten. Dit komt neer op gemiddeld € 240 tot € 330 miljoen per jaar.

ii. Ontwikkelactiviteiten

De activiteiten van Business Development zijn divers van aard en beogen bij te dragen aan het oplossen van financieringsknelpunten. De activiteiten bestaan uit het uitvoeren van marktonderzoeken, het begeleiden van proposities en het ontwikkelen van financieringsinstrumenten (productontwikkeling). Alle activiteiten van Business Development liggen binnen de strategische focus van de instelling: klimaat en energietransitie, circulaire economie en het financieren van jonge snelgroeiende innovatieve bedrijven (start- en scale-ups). Door de diversiteit aan activiteiten en doordat de bijdrage van Business Development aan het oplossen van een financieringsknelpunt vaak indirect is, is het niet mogelijk de impact van Business Development kwantitatief weer te geven. In tabel 2 treft u een overzicht aan van de afgeronde projecten.

Tabel 2 – Afgeronde projecten Business Development ultimo 2020

<i>Categorie</i>	<i>Project</i>
Productontwikkeling	<ul style="list-style-type: none"> – TOPPS – Roms Range Extender – Dutch Future Fund – First Time Right Facility
Propositiebegeleiding	<ul style="list-style-type: none"> – E-waste recycling – Ondergrondse waterkrachtcentrale – Biodegradable Plastics – Verkenning van de verduurzamings- opgave in de binnenscheepvaart (regierol consortium bio methanol) – Ontwikkeling van laadinfrastructuur
Marktonderzoek	<ul style="list-style-type: none"> – Marktonderzoek Wind op Zee – Kansen voor thermische opslagsystemen – Marktonderzoek warmteopslag – Foodvalley 2030 – Circular Service Platform – Verduurzaming VVE – Warmte ontwikkeling Rotterdam – Circular@Scale

Een deel van de ontwikkelde financieringsinstrumenten heeft Invest-NL samen met het Ministerie van EZK en/of de Regionale Ontwikkelingsmaatschappijen (ROM's) ontwikkeld (TOPPS, ROMS Range Extender en het Dutch Future Fund) en ziet toe op de ondersteuning van start- en scale-ups. Naast deze instrumenten is de Tweede Kamer in de brief van

21 april geïnformeerd over het Deep Tech fonds (DTF) en het DACI-fonds voor alternatieve financiers voor het mkb die samen met Invest-NL worden ontwikkeld.³

Investerings op het gebied van klimaat en de energietransitie

Tijdens het debat over het Nationaal Groeifonds heeft de toenmalig Minister van Economische Zaken en Klimaat toegezegd om in deze appreciatie ook in te gaan op de lessen die geleerd zijn wat betreft investeringen van Invest-NL op het gebied van klimaat en de energietransitie.⁴

Hoewel er een pijlpijn aan investeringen is opgebouwd en dit jaar al meer investeringen op het gebied van klimaat en de energietransitie plaatsvinden, ziet Invest-NL ook een aantal knelpunten bij het realiseren van investeringsprojecten die passen binnen de strategische focus van klimaat, energietransitie en circulaire economie. Zo is voor veel energieprojecten vanwege de omvang van de benodigde investering vaak de inzet van meerdere partijen nodig om in de financiering te kunnen voorzien, worden investeringsproposities vaak gekenmerkt door veel betrokken (publieke en private) stakeholders en zijn ze complex van aard. Dit vergt een lange voorbereidingstijd voor de ontwikkeling van een levensvatbare business case. Daarbij is het soms ook nog onzeker of er een rol is weggelegd voor Invest-NL bij vervolg financieringsrondes. Bovendien is soms subsidie nodig vanwege een onrendabele top in de vorm van aanloopverliezen in de opstartfase van innovatieve projecten.

Juist vanwege de gesignaleerde knelpunten voorzie ik een toegevoegde waarde voor Invest-NL. De instelling kan als staatsdeelneming een zekere signaalfunctie vervullen richting de betrokken publieke stakeholders. Dit draagt bij aan het creëren van de juiste dialoog tussen ondernemers, investeerders en de overheid. Ook kan Invest-NL een regierol spelen bij projecten met een hoger risicoprofiel en of langere looptijden waarbij de Europese Commissie via de EIB of rechtstreeks via een National Promotional Institution operationele en financiële risico's kan delen met betrokken lokale publieke en private partijen. Voor projecten waarvoor toegang tot Europese en eigen nationale subsidieprogramma's nodig zijn voor het mitigeren van de onrendabele top, heeft Invest-NL een samenwerking met onder andere RVO en doorloopt het een accreditatieproces bij de EIB-groep. De ontwikkelingstak van Invest-NL is er voor projecten waarbij er nog het nodige voorbereidende werk te doen is aan het klaarmaken van deze projecten voor investeerders. Door juist te zorgen voor «crowding in» van particuliere financiering door Invest-NL, ontstaat een «toets van de markt» op de levensvatbaarheid. Ik blijf met Invest-NL in gesprek over de benodigde investeringen in klimaat en de rol van Invest-NL daarbinnen, en de rol en bijdrage van andere publieke en private partijen.

Impact

Invest-NL voert een impact beleid waarbij alle business development en capital activiteiten ook worden beoordeeld op welke impact ermee gerealiseerd kan worden. De belangrijkste indicatoren waarlangs Invest-NL haar impact wil meten zijn in lijn met de strategische focus: namelijk de vermeden CO₂ door investeringen, de R&D-impact van investeringen en de gecreëerde werkgelegenheid in FTE. De voortgangsrapportage en het jaarverslag gaan hier nader op in. In de komende

³ Kamerstuk 32 637, nr. 72.

⁴ Kamerstuk 35 570 XIX, nr. 25.

periode wordt hiervoor door Invest-NL een uitgebreider raamwerk ontwikkeld, om nog preciezer aan te geven wat de maatschappelijke impact is van haar inspanningen op de ontwikkelings- en investeringsactiviteiten. Diversiteit wordt onder meer bevorderd door de aansluiting van Invest-NL bij FundRight.

Slot

Het feit dat Invest-NL in de eerste vijf maanden van 2021 al net zo veel financieringen heeft afgesloten als in het kalenderjaar 2020 stemt mij positief en geeft aan dat Invest-NL na het opstarten in staat is geweest het tempo op te schroeven. Ik kijk daarom vol verwachting vooruit naar een verdere bijdrage van Invest-NL bij de totstandkoming van financiering voor duurzame en innovatieve ondernemingen en projecten in Nederland.

De Minister van Economische Zaken en Klimaat,
S.A. Blok